

Infallsvinklar för EU-strategi mot olagliga skjutvapen samt små och lätta vapen

---

Utrikesdepartementet

2018-08-28

Dokumentbeteckning

JOIN (2018) 17 final

Gemensamt meddelande till Europaparlamentet och Rådet - Infallsvinklar för en EU-strategi mot olagliga skjutvapen, handeldvapen och lätta vapen samt deras ammunition: "Vapensäkerhet och skydd av allmänheten"

Sammanfattning

I det gemensamma meddelandet "Infallsvinklar för en EU-strategi mot olagliga skjutvapen, handeldvapen och lätta vapen samt deras ammunition: Vapensäkerhet och skydd av allmänheten" beskriver kommissionen och unionens höga representant för utrikes frågor och säkerhetspolitik den problematik som uppstår till följd av spridning av olagliga skjutvapen och små och lätta vapen (SALW).

Vidare presenteras en rad förslag till åtgärder som kan vidtas av EU och dess medlemsstater inom ramen för unionens gränser, samt förslag till samarbete och bistånd för kontroll av SALW i EU:s närområde och den övriga världen.

I meddelandet uppmanas rådet att anta en EU-strategi mot olagliga skjutvapen samt små och lätta vapen och lätta vapen och deras ammunition. Den täcker både civila och militära skjutvapen och syftet är att hantera hotet på ett uttömmande sätt med utgångspunkt i de frågor som behandlas i det gemensamma meddelandet. Regeringen välkomnar det gemensamma meddelandet och uppmaningen att anta en reviderad EU-strategi.

1.1 Ärendets bakgrund

Olagliga skjutvapen samt små och lätta vapen (SALW) bidrar till instabilitet och våld i Europeiska unionen, dess omedelbara grannskap och resten av världen. Spridningen av dessa vapen bidrar även till världsomspännande terrorism och konflikter, försvårar EU:s utvecklingspolitik och krishantering, humanitära insatser och stabiliseringsansträngningar i delar av EU:s grannskap och Afrika. Inom EU påverkar olagliga skjutvapen tydligt den inre säkerheten genom att de underblåser den organiserade brottsligheten och ger terrorister medel för attacker på europeiskt territorium.

EU:s nu gällande strategi, EU:s strategi för kampen mot olaglig anhopning av och handel med handeldvapen och lätta vapen (SALW) och ammunition till dessa (5319/06), antogs 2005. I december 2016 beslutades att arbete med att ta fram en ny strategi skulle påbörjas. Arbetet pågick under 2017 i anslutning till möten i rådsarbetsgruppen för ickespridning (CONOP). Under våren 2018 samarbetade EEAS och kommissionen för att ta fram ett gemensamt förslag till ny strategi. Resultatet av samarbetet var det nu aktuella gemensamma meddelandet, som till största delen baserades på arbetet som företagits i CONOP.

1.2 Förslagets innehåll

I det gemensamma meddelandet från kommissionen och EU:s höga representant för utrikes frågor och säkerhetspolitik presenteras en gemensam syn på problematiken med olagliga skjutvapen, små och lätta vapen (SALW) samt deras ammunition. Vidare undersöks olika infallsvinklar på en gemensam väg framåt som kan möjliggöra för EU att hantera det hot som olagliga skjutvapen, SALW och deras ammunition innebär.

Meddelandet innehåller en rad förslag till åtgärder som kan vidtas av EU och dess medlemsstater inom ramen för unionens gränser, samt förslag till samarbete och bistånd för kontroll av SALW i EU:s närområde och den övriga världen. Vidare uppmanas rådet att anta en EU-strategi mot olagliga skjutvapen samt små och lätta vapen och deras ammunition. Strategin föreslås täcka både civila och militära skjutvapen, i syfte att hantera hotet på ett uttömmande sätt med utgångspunkt i de frågor som behandlas i det gemensamma meddelandet.

Meddelandet inleds med en problembeskrivning och bakgrund. Förslagen på åtgärder behandlas i avsnitt 2, som rör mål och åtgärder. I avsnittet fastställs de principer som föreslås vara vägledande i strategin. Dessa innefattar bland annat hänsyn till genus- och mångfaldsaspekter i SALW-projekt.

Avsnitt 2.1 behandlar möjliga åtgärder för att stärka regelverket för att motverka olagliga skjutvapen och olagliga SALW. Särskilt nämns ett fullständigt och faktiskt genomförande FN:s handlingsprogram mot små och

lätta vapen (UNPoA) och det internationella spårningsprogrammet (ITI) som strategins huvudsyfte. Även vapenhandelsfördraget (ATT), FN:s tilläggsprotokoll om skjutvapen och hållbarhetsmålen i Agenda 2030 (framför allt SDG 16.4). I avsnittet uppmanas även rådet att överväga ett nytt beslut, bland annat för att förbättra spårbarheten för SALW, förbättra slutanvändardokumentationen vid kontrollerna av export av SALW och att utbyta information om omdirigering.

I avsnitt 2.2 redovisas förslag rörande bestämmelser om de olika faserna i livscykeln för skjutvapen och SALW, inklusive kontroller av tillverkning av skjutvapen och SALW, kontroller vid export av SALW och ammunition, säker hantering av lager av SALW och ammunition, ansvarsfullt bortskaffande av SALW och ammunition samt förbättring av samordningen av åtgärder och initiativ. Även efterlevnad genom övervakning och tillämpning behandlas.

Förslag på åtgärder för internationellt samarbete och bistånd på internationell, regional återfinnes i avsnitt 2.4. Några regioner nämns som särskilt viktiga i sammanhanget, däribland Västra Balkan, Ukraina, Mellanöstern och Nordafrika (Mena-området), Sahel samt Nord-, Latin- och Sydamerika.

1.3 Gällande svenska regler och förslagets effekt på dessa

Meddelandet i sig, som endast beskriver förslag till åtgärder som kan vidtas av EU och dess medlemsstater, samt uppmanar rådet att anta en EU-strategi, har ingen effekt på gällande svenska regler.

1.4 Budgetära konsekvenser / Konsekvensanalys

Meddelandet i sig, som endast beskriver förslag till åtgärder, samarbete och bistånd som kan vidtas av EU och dess medlemsstater, samt uppmanar rådet att anta en EU-strategi, har inga budgetära konsekvenser. Om åtgärderna som Kommissionen föreslår genomförs bedöms det kunna ske inom befintliga budgetramar, både på statsbudgeten och på EU-budgeten.

2 Ståndpunkter

2.1 Preliminär svensk ståndpunkt

Regeringen välkomnar det gemensamma meddelandet från kommissionen och EU:s höga representant för utrikes frågor och säkerhetspolitik och uppmaningen till rådet att anta en EU-strategi mot olagliga skjutvapen, små och lätta vapen samt deras ammunition.

Det är viktigt att på EU-nivå fortsätta att driva ett långsiktigt strategiskt arbete för att motverka och förhindra olaglig anhopning av och handel med dessa typer av vapen. Sedan den nu gällande SALW-strategin antogs 2005 har en hel del skett på området, vilket reflekteras i meddelandet. Exempelvis antogs år 2005 det internationella spårningsinstrumentet (ITI), år 2013 antogs vapenhandelsfördraget (ATT) och tre översynskonferenser av FN:s handlingsprogram mot små och lätta vapen (UNPoA) har hållits. Det är vidare särskilt välkommet att det i meddelandet föreslås ett större fokus på genus- och mångfaldsaspekter, uppnående av de globala hållbarhetsmålen i Agenda 2030 och kontroll av ammunition.

2.2 Medlemsstaternas ståndpunkter

Meddelandet har sin grund i det arbete som utförts i rådsarbetsgruppen för ickespridning (CONOP) för att ta fram en reviderad EU-strategi mot olaglig spridning av små och lätta vapen. Samtliga deltagande medlemsstater har uttryckt stöd för antagandet av en ny SALW-strategi.

2.3 Institutionernas ståndpunkter

Inga officiella svar på meddelandet har publicerats och institutionernas ståndpunkter är därför inte kända.

2.4 Remissinstansernas ståndpunkter

Meddelandet har inte gått ut på remiss.

3 Förslagets förutsättningar

3.1 Rättslig grund och beslutsförfarande

Inte aktuellt då meddelandet inte innehåller några konkreta lagstiftningsförslag.

3.2 Subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen

Inte aktuellt då meddelandet inte innehåller några konkreta lagstiftningsförslag.

4.1 Fortsatt behandling av ärendet

Ett slutgiltigt förslag till EU-strategi förutses läggas fram för beslut i Europeiska rådet i oktober 2018.

4.2 Fackuttryck/termer

- **SALW** (small arms and light weapons): Små och lätta vapen (SALW) och deras ammunition är militära vapen. Begreppet har ingen internationellt överenskommen legal definition, men i det gemensamma meddelandet förtydligas att med begreppet åsyftas följande:

a) Små vapen, såsom: automatkarbiner, militära automatgevär och -karbiner, militära revolverar och automatpistoler, lätta kulsprutor, kulsprutegevär och kulsprutepestoler,

b) Lätta vapen såsom tunga kulsprutor, kanoner, haubitsar och granatkastare med mindre än 100 mm kaliber, granatgevär, rekylfria gevär, axelavfytrade raketprojektiler och andra pansarvärns- och luftvärnsvapen, däribland Manpads, förutsatt att de kan bäras av en person eller en grupp,

c) Delar till SALW.

d) Tillbehör till SALW (såsom nattkikare, ljuddämpare etc.).

e) Ammunition till SALW.

Termen "skjutvapen" avser ett bredare begrepp som omfattar såväl civila som militära skjutvapen.

- **UNPoA** (the UN Programme of Action to Prevent, Combat and Eradicate the Illicit Trade in Small Arms and Light Weapons in All Its Aspects): FN:s handlingsprogram mot små och lätta vapen antogs vid FN:s konferens om illegal handel med SALW år 2001 och utgör ett viktigt instrument i arbetet för att förebygga att dessa vapen sprids till den illegala marknaden. UNPoA är politiskt, men inte folkrättsligt, bindande och administreras av FN:s nedrustningskontor (UNODA) i NY.

- **ITI** (International Tracing Instrument): Internationella spårningsprogrammet är ett politiskt, men inte folkrättsligt, bindande instrument som rör spårning och märkning av SALW. ITI behandlas under samma möten som UNPoA.

- **ATT** (Arms Trade Treaty): Vapenhandelsfördraget syftar till att införa internationella normer på exportkontrollområdet samt att bredda den effektiva (nationella) kontrollen över den internationella handeln med konventionella vapen.